

JOAN F. MIRA

*“Ara
té la pell
uniformement
torrada,
ja no troba
més faena,
i no sap què farà.
És un europeu
de pell molt clara,
com els seus
compatriotes
de Khàrkov,
gran ciutat
d’Ukràina.”*

Europeus (1)

Tornem a Ryszard Kapuscinski, lectura del tot impròpia en les calors d’agost i el relaxament de les vacances. Explica que a la fira del llibre de Frankfurt, l’any 1994, parlà amb un rus de Khàrkov, el senyor Borís Mikhàilov, que li va portar una col·lecció de fotografies que el bon home volia publicar en forma d’àlbum, i per al qual Kapuscinski s’encarregaria del pròleg. Explica que tot el material del fotògraf és una vella i atrotinada càmera russa de marca Gorizont, i que retrata no més allò que troba als carrers de la seua ciutat, no va mai lluny de casa. Khàrkov, segons el meu Larousse, és una ciutat d’Ukràina, aproximadament el doble de gran que València, més o menys com Barcelona, i és o era coneguda per la indústria metal·lúrgica i tèxtil. Una important ciutat d’Europa, doncs. I explica el filòsof periodista Kapuscinski que el món que apareix a les fotografies és un món fosc, tètric, desesperat. Un món desballestat, escrostonat, deforme, repulsiu. Un món en el qual allò que es fa malbé no és mai reparat, on allò que cau ja no s’aixeca més. És el món del final, diu: un final ronyós, purulent, sense escapatòria i sense llum. En les fotos de Mikhàilov no es veu mai el sol. Ningú no hi somriu. Al nostre país, diu Mikhàilov, moren alhora persones i ciutats. Moren sota els ulls de la gent que mira indiferent. La indiferència és la cosa més terrible. Aquestes són fotografies de carrers, diu Mikhàilov. Semblen deserts. Carrers perillosos. A penes hi apareix alguna persona, es crea de sobte una sensació de por, de sospita, d’amença. Una altra fotografia: a terra hi ha estès un home. Està morint-se. No se sap per què. Potser només està borratxo. Intente, continua Mikhàilov, fotografiar l’atmosfera: el nostre aire pesant, criminal. Al nostre país les presons s’han vessat sobre els carrers, n’han pres possessió. Aquestes són cares criminals, la mort aleteja pertot, impregna l’aire, amera els paisatges. És açò el que vull mostrar: que ací hom està amenaçat per tots els costats. Ací hi ha un carrer que fa de latrina pública. Tothom hi fa les pròpies necessitats sense vergonya. Ací hi ha persones sense casa: moren com a mosques i tanmateix, qui sap com, cada vegada n’hi ha més. No tinc simplement la impressió de viure en un gulag: açò és vertaderament un gulag, i jo el fotografie del matí a la nit. Fins ací, una traducció lliure i glossada, meua, d’una versió italiana d’un text de Kapuscinski.

En una casa deshabitada, al costat del meu domicili habitual de Castelló, s’han instal·lat uns ucraïnesos, amb permís del propietari de l’immoble, que són molt bona gent. A un dels nouvinguts li diuen Miro, i és un home jove i aparentment ple d’energia, somrient, tot i que jo li veig un tel de tristesa en la cara. Parla quatre paraules d’anglès, menys de mitja d’espanyol, i m’ha fet entendre que al seu país era periodista. No he pogut aclarir què havia estudiat, quins coneixements professionals té, o quina faena tenia o havia perdut. Només vol treballar, del que siga, trobar un habitatge estable, tindre papers, i cridar la dona i el fill. Ha treballat uns dies al jardí dels meus veïns, netejant brosses velles i malesa. Després, uns dies més al meu jardí, fent faenes del tot elementals perquè l’home no és jardiner i, al nostre país i lluny del seu, en realitat no és res. És un home ros i d’ulls blaus, era blanquíssim de pell, i no ha consentit a cobrir-se la blancor amb camisa, o a protegir-se el cap amb un barret: potser no m’entenia quan jo li recordava que el nostre sol d’estiu és perillós. Ara té la pell uniformement torrada, ja no troba més faena, i no sap què farà. És un europeu de pell molt clara, com els seus compatriotes de Khàrkov, gran ciutat d’Ukràina.